

fort, imedens han, naar disse Døb blive staaende, kan blive fri for at indbetale, om ogsaa Stykkerne gaa til Løst 9. Der er ikke Spørgsmaal om, at han jo kan bruge saadanne Stykker til Stovplantning, naar han finder det hensigtsmæssigt, men kun om, hvorvidt han skal kunne blive fri for denne Indbetaling i Statskassen, naar det er over Løst 5, og da tror jeg, at det maa siges, at 300 Rd. pr. Td. Hartkorn er en saa ringe Betaling, at der ikke kan være Betænkelighed ved at paalægge Godseieren denne Afgift. Dette er Forskjellen, naar Underændringsforslaget vedtages. — Forslaget under Nr. 3 skal jeg ikke opholde mig videre ved, da jeg med Glæde kan slutte mig til det. — Forslaget under Nr. 4 kan Ministeren ikke modtage, saafremt Forslaget under Nr. 16 maatte blive vedtaget. Der er flere Medlemmer af Udvalget, og til disse hører jeg, som ikke kunne gaa ind paa Ministerens Forslag under Nr. 4, naar Forslaget under Nr. 16 ikke vedtages. Den ærede Minister har gjort gjældende, at det var til Fordel for den besiddelsesløse Del af Befolkningen, naar der kunde udlægges smaa Lodder til Besbyggelse, og jeg skal ikke negte, at heri har han Ret; men hvad jeg ved Siden deraf paastaar, er, at Godseieren faar større Fordel ud af disse udstykkede Lodder under 1 Td. Hartkorn, end han kan have af dem som Fæstegods. Han faar nemlig Fæstetvangen hævet, og det er en Fordel, der saaledes ydes ham, uden at der derfor gives den mindste Godtgjørelse. Ingen vil kunne negte, at 5 smaa Huslodder paa 1 Td. Hartkorn hver give en langt højere Indtægt end en Fæstegaard paa 5 Tdr. Hartkorn; jo mindre Stykkerne blive, desto større Fordel er der for Godseieren, og desto friere Raadighed faar han over Beboerne, idet det jo staaar ham aabent, naar en Beboer af en saadan Lod ældes, ikke længere er saa skikket til sit Arbejde som tidligere, da at skille sig ved ham til 1ste Mai og skaffe sig ny Arbeidskraft. Dette tror jeg er Noget, som ikke kan benegtes. Det er dette, som ligger til Grund for Forslaget under Nr. 16. Nu vil den ærede Minister sige — veed jeg godt — at Fæstetvangen ikke hviler paa Jorden; men jeg siger det Modsatte: der

hviler Fæstetvang paa Jorden. Ad denne Vej kan altsaa en Godseier bortestamotere, saa til at forsvinde den Fæstetvang, der hviler paa en stor Del Gaarde ved at stykke ud saaledes, at der ingen Lod bliver paa 2 Tdr. Hartkorn. Og det er dette, jeg paastaar, at paa denne Maade er der hidindtil gaaet Saameget bort fra Fæstetvang, at jeg mener, at vi paa de Steder, hvor den endnu er levnet, skulde se at faa dette forhindret. Jeg ser ikke, at Nogen vil kunne modsætte sig, at man for at komme til en retfærdig og fornustig Afslutning, arbejder hen til at forhindre, at noget Saadant vedblivende kan ske, til stor Fordel for Godseierne, og uden at disse offre det Mindste derfor. Jeg kan derfor ikke gaa med til at stemme for Ministerens Forslag, naar ikke, hvad der paa denne Maade gaar bort fra Fæstetvang, kommer igjen ved Beregningen af, hvormeget der ifølge Lov af 19de Februar 1861 § 2 kan udtages til fri Raadighed. Den Indskrænkning, at det kun er $\frac{1}{6}$, som skal kunne udtages, er naturligvis en Begrænsning, men det forekommer mig paa den anden Side, at den ærede Ministers skarpe Opfattelse af dette Forhold staaar i en Slags Modspændning til, at han tror at kunne begrænse Godseierens Ret til $\frac{1}{6}$. Jeg tror, at det ligesom efter hans Mening maatte anses for urigtigt og ubilligt at indskrænke denne Ret til $\frac{1}{6}$. Men dette er ikke den eneste Modsigelse, jeg vil faa Leilighed til at paavise. — Jeg skal ikke opholde mig ved Forslagene til § 4 under Nr. 5, 6, 7 og 8, idet jeg antager, at Thinget vil forkaste dem. Under Nr. 9 er der stillet et Forslag af Ministeren; men der er dertil stillet et Underændringsforslag under Nr. 11. Jeg tør haabe, at den ærede Minister, da han havde Ordet og navnlig talte om dette Forslag under Nr. 11, maa have gjort sig skyldig i en Misforstaaelse. Det forekommer mig, at han sagde, at, om han end kunde finde sig i, at det til et Fæstested hørende Tilliggende af Eng, Gjørdselsklov eller Torvefær ikke maa skilles fra det, saalænge det er Fæstetvang undergivet, saa kunde han dog ikke finde sig i, at det ikke skulde kunne det, naar Stedet solgtes. Men har jeg Ret i at have forstaaet